



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

P/11/125
LPO-4101-33-02/2011

Poznań, dnia 26 stycznia 2012 r.

**Pan
Władysław Dymek
Prezes Zarządu
Banku Spółdzielczego
w Czarnkowie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Banku Spółdzielczym w Czarnkowie, zwanym dalej „BS”, kontrolę w zakresie wykorzystania dopłat Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) do oprocentowania preferencyjnych kredytów inwestycyjnych na rzecz rolnictwa, udzielonych w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 września 2011 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 12 stycznia 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych uchybień, działania BS w zakresie wykorzystania dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów inwestycyjnych na rzecz rolnictwa, udzielonych w kontrolowanym okresie.

1. W latach 2009-2011 (do 30 września) BS udzielał preferencyjnych kredytów inwestycyjnych dla rolnictwa z dopłatami do oprocentowania, na podstawie umowy zrzeczenia z dnia 31 sierpnia 2001 r., zawartej z Gospodarczym Bankiem Wielkopolskim S.A. (GBW S.A., a od 15 września 2011 r. SGB-Bank S.A.) oraz umowy nr 12/DPK-KI/07 z dnia 27 czerwca 2007 r. (wraz z czterema aneksami) zawartej z GBW S.A., określającej warunki i zasady udzielania przez ARiMR pomocy finansowej z przeznaczeniem na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej lub przetwórstwie produktów rolnych. NIK pozytywnie ocenia wyodrębnienie w strukturze organizacyjnej BS (w wydziale kredytów) merytorycznego stanowiska pracy ds. kredytów preferencyjnych z dopłatami ARiMR.

2. NIK pozytywnie ocenia działania informacyjne BS o możliwościach zaciągnięcia preferencyjnych kredytów dla rolnictwa z dopłatami ARiMR do oprocentowania. W tym celu BS wykorzystywał bezpośrednie kanały dystrybucji oraz osiem imprez plenerowych.

3. W okresie objętym kontrolą, w BS zarejestrowano 166 wniosków o udzielenie preferencyjnych kredytów z dopłatą ARiMR do oprocentowania. Pozytywnie rozpatrzono 160 wniosków, w czterech przypadkach kredytobiorcy wycofali je, zaś dwa wnioski były w trakcie rozpatrywania. BS, wraz z pięcioma Oddziałami, udzielił

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

w sześciu liniach kredytowych łącznie 160 preferencyjnych kredytów inwestycyjnych z dopłatą ARiMR do oprocentowania na łączną kwotę 33.875,0 tys. zł, z tego: 18 kredytów o wartości 3.439,3 tys. zł na inwestycje podstawowe (nIP); 19 kredytów o wartości 3.000,6 tys. zł na zakup gruntów (nKZ); osiem kredytów o wartości 4.112,5 tys. zł na nowe technologie (nNT); 38 kredytów o wartości 8.038,5 tys. zł dla młodych rolników (nMR); 73 kredyty o wartości 14.718,6 tys. zł na gospodarstwa rodzinne (nGR) oraz cztery kredyty o wartości 565,5 tys. zł na inwestycje w ramach „Branżowego programu mleczarstwa” (nBR15).

Dopłaty ARiMR do oprocentowania ww. kredytów inwestycyjnych w kontrolowanym okresie wynosiły łącznie 2.893,6 tys. zł.

4. BS udzielał kredytów preferencyjnych na podstawie „Instrukcji udzielania kredytów na działalność gospodarczą w zrzeszonych Bankach Spółdzielczych i GBW S.A.” wprowadzonej uchwałą Nr 48/2008 Zarządu BS z dnia 27 sierpnia 2008 r. oraz warunków i zasad określonych w załącznikach do umowy nr 12/DPK-KI/07 z dnia 27 czerwca 2007 r. wraz z aneksami, zawartej z GBW S.A.

Badaniem kontrolnym objęto 24 umowy kredytowe (kredyty powyżej 100 tys. zł), o łącznej wartości 13.146,17 tys. zł, co stanowiło 38,8% wartości kredytów udzielonych przez BS w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 września 2011 r. NIK pozytywnie ocenia udzielenie przez BS 24 kredytów objętych kontrolą w wysokościach nieprzekraczających limitów dla poszczególnych linii kredytowych, określonych w § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z 26 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu i kierunków działań ARiMR oraz sposobów ich realizacji² oraz w § 9 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań ARiMR³. Wszyscy kredytobiorcy do wniosków załączyli plany przedsięwzięcia, o których mowa w § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia RM z 26 kwietnia 2007 r. oraz § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia RM z 22 stycznia 2009 r. Z tytułu udzielonego kredytu BS pobierał od kredytobiorców prowizję w wysokości nieprzekraczającej 2% kwoty udzielonego kredytu, co było z kolei zgodne z § 3 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia RM z 26 kwietnia 2007 r. oraz § 5 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia RM z 22 stycznia 2009 r. Wypłaty kredytów oraz kolejnych transz były dokonywane na rzecz kredytobiorców po wiarygodnym udokumentowaniu poniesienia przez nich nakładów w ramach udziału środków własnych oraz po rozliczeniu środków kredytowych pochodzących z poprzednich transz. We wszystkich siedmiu przypadkach ubiegania się o kredyt z linii kredytowej na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego przez osoby, które nie ukończyły 40 roku życia (linia nMR), kredytobiorcy spełniali wymogi dotyczące wieku. Do umów kredytowych na zakup użytków rolnych, zasadniczo zgodnie z wymogami, załączone zostały oświadczenia sprzedawców, że umowy nie były zawierane między małżonkami oraz następcami prawnymi rolników. NIK zwraca jednak uwagę, że w przypadku jednego kredytu w kwocie 268,0 tys. zł (kwota pobranych dopłat do dnia 30 listopada 2011 r. wynosiła 12,6 tys. zł), sprzedawca nieruchomości (działka nr 227/2) złożył oświadczenie wypełnione niezgodnie z instrukcją, tj. w sposób niepozwalający stwierdzić pokrewieństwa z kupującym lub jego brak. Oświadczenie sprzedawcy użytków rolnych zostało uzupełnione po zakończeniu czynności kontrolnych NIK (informacja w tym zakresie została złożona na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy o NIK). W trakcie kontroli nie stwierdzono aby kredytobiorcy sprzedali bez zgody BS kredytowanych użytków rolnych, co było zgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

NIK ocenia jako działania nierzetelne nieegzekwowanie przez pracownika merytorycznego jak i Zarząd BS, w czterech przypadkach, od kredytobiorców wymaganych zgodnie z warunkami i zasadami udzielania kredytów z dopłatą ARiMR do oprocentowania, oświadczeń sprzedawców lub potwierdzenia roku produkcji zakupionych maszyn i urządzeń, o łącznej wartości 1.499,2 tys. zł netto (kwota łącznie pobranych dopłat od ARiMR do dnia 30 listopada 2011 r. wynosiła 245,7 tys. zł). W jednym przypadku, dot. zakupu urządzeń o wartości 38,6 tys. zł netto (kwota pobranych dopłat do dnia 30 listopada 2011 r. wynosiła 30,4 tys. zł), oświadczenie sprzedawcy zostało uzupełnione w czasie trwania kontroli NIK. Oświadczenie to nie zostało złożone na wymaganym wzorze. W pozostałych trzech przypadkach wymagane oświadczenia, na właściwych drukach, zostały przez BS uzupełnione po zakończeniu czynności kontrolnych NIK (informacja udzielona w trybie art. 59 ust. 2 ustawy o NIK).

5. NIK pozytywnie ocenia przeprowadzenie przez BS u 24 wnioskodawców, przed podpisaniem umów kredytowych, kontroli oraz ich monitorowanie, w całym okresie kredytowania inwestycji, co było zgodne z postanowieniami umowy Nr 12/DPK-KI/07 z dnia 27 czerwca 2007 r. wraz z aneksami. Również zgodnie z postanowieniami ww. umowy, po zakończeniu realizacji inwestycji, BS przeprowadził kontrole u 15

² Dz. U. Nr 77, poz. 514 ze zm., zwane dalej rozporządzeniem RM z 26 kwietnia 2007 r.

³ Dz. U. Nr 22, poz. 121 ze zm., zwane dalej rozporządzeniem RM z 22 stycznia 2009 r.

kredytobiorców, odstąpił od wykonania kontroli w przypadku czterech umów kredytowych w całości dot. zakupu użytków rolnych, a w przypadku pozostałych pięciu kredytobiorców, okres realizacji inwestycji zgodnie z umowami o kredyt i planem przedsięwzięcia jeszcze nie minął (w tym w jednym przypadku kredytobiorca w dniu 30 grudnia 2011 r. złożył w Powiatowym Inspektoracie Nadzoru Budowlanego zawiadomienie o zakończeniu budowy budynku obory – informacja udzielona w trybie art. 59 ust. 2 ustawy o NIK).

Wszystkie kontrole przeprowadzone przez BS u wnioskodawców i kredytobiorców były udokumentowane notatkami służbowymi a ich przeprowadzenie zostało potwierdzone podpisem osób kontrolowanych. Żadna z kontroli nie wykazała nieprawidłowości w zakresie sposobu wykorzystania środków i realizacji umowy kredytowej.

6. Kontrole przeprowadzone przez bank zrzeszający, do dnia kontroli NIK, nie ujawniły nieprawidłowości w zakresie udzielania przez BS kredytów preferencyjnych z dopłatą ARiMR do oprocentowania.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o egzekwowanie od wnioskodawców, dokumentów potwierdzających spełnianie wymogów określonych w obowiązujących przepisach oraz w warunkach i zasadach mających zastosowanie przy kredytach z dopłatami ARiMR do oprocentowania.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.